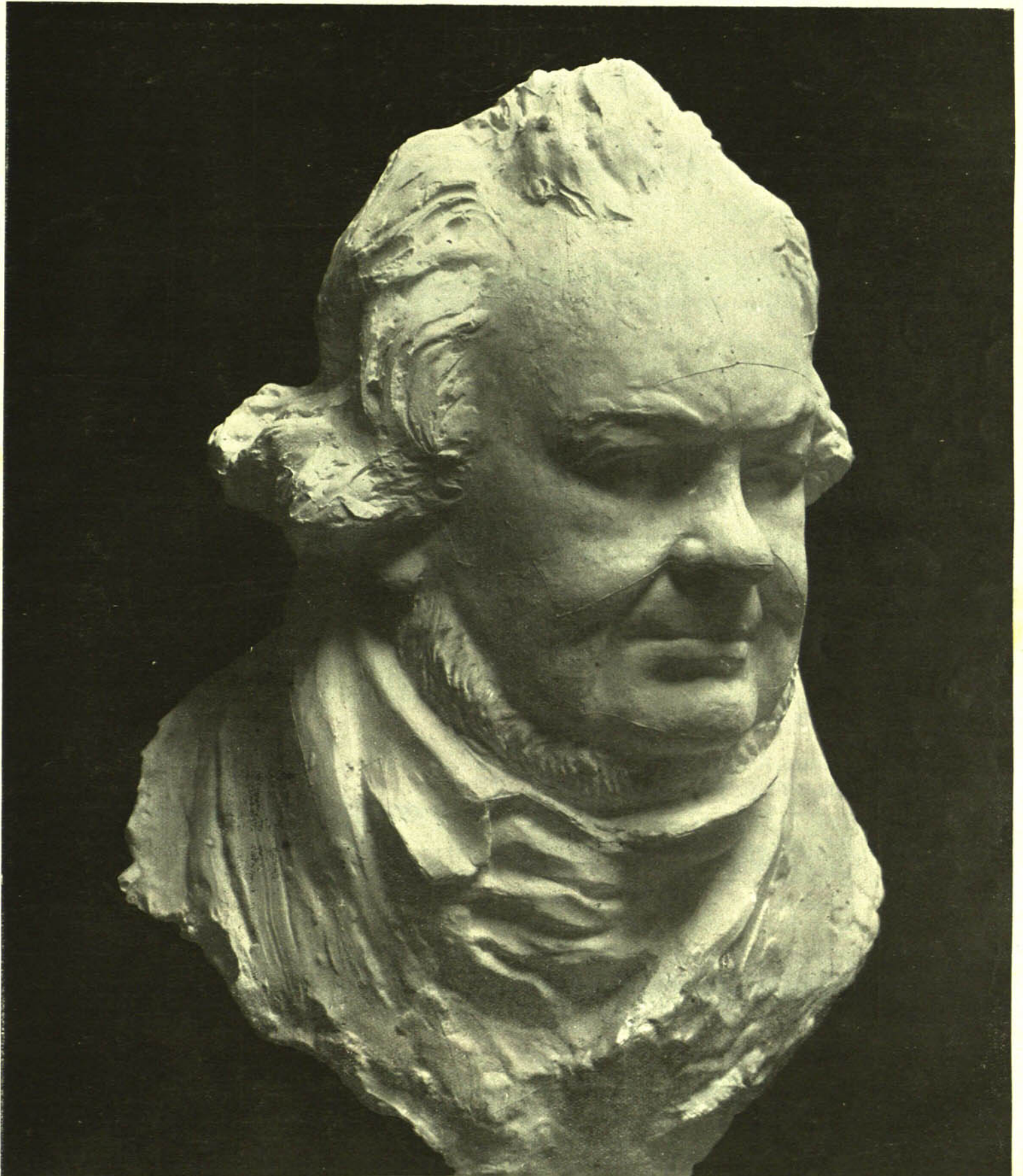

REVISTA NOVA

Any I. - N.º 24

Barcelona, 17 de Setembre de 1914

20 cèntims

HONORAT DAUMIER, bust en bronze per Albert MARQUE

COL·LECCIÓ J. DOUCET

**OBRADOR DE DAURATS I
DECORACIO ANTIGA I MODERNA**
IMITACIONS A BRONZE MARBRE
MARFIL I ALABASTRE :: ESPECIALITAT
EN RESTAURACIO D'ANTIGUITATS
A.LLUCH I J.OLIVA
MALLORCA 286 BAXOS
ENTRE LLURIA I BRUCH **BARCELONA**

**IMPREMTA
EMILI GABAÑACH, S. en C.**

Impressions de totes menes
: ben fetes i a bon preu :

Diputació, n.º 308-BARCELONA

Confiserie - Pâtiserie - Bombonerie
Saló de The - Horxateria - Grill Room

ROYAL

Rambla d'Estudis, n.º 8

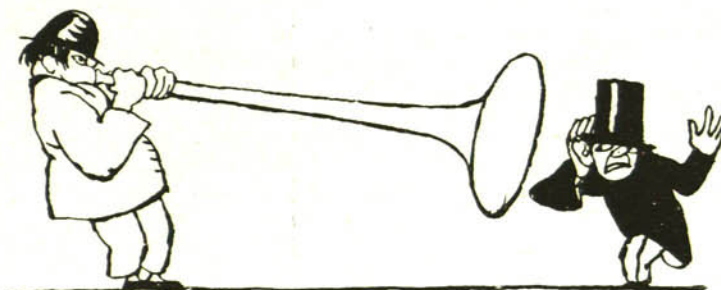
☎ Telèfon n.º 2671 ☎

**PARFUMERIE
AUX FLEURS**

**SANTIAGO
SEGURA**

S. EN C.

CORTS CATALANES, 615

— Qui no anuncia no vén. ¿Ho sent?

**MARCS I GRAVATS
ASSORTIT INTERMINABLE**

LA PINACOTECA

Corts Catalanes, 644-BARCELONA

NINGÚ POT DECORAR AMB
GUST LES SEVES PARETS
SENSE VISITAR AQUESTA CASA

P. REIG I FILL
CONSTRUCTORS DE MOBLES
CASA FUNDADA EN 1852

PROVEEDORES DE LA REAL CASA

DESPATX
EXPOSICIO I VENDA
R de Catalunya 23

TALLERS
UNIVERSITAT 21
BARCELONA

Subscripció oberta per REVISTA NOVA en favor de les víctimes franceses de la guerra

SUMA ANTERIOR. Ptes. 551

DES DE LA GUERRA

MONSIEUR MARTIN, DEL 32 TERRITORIAL

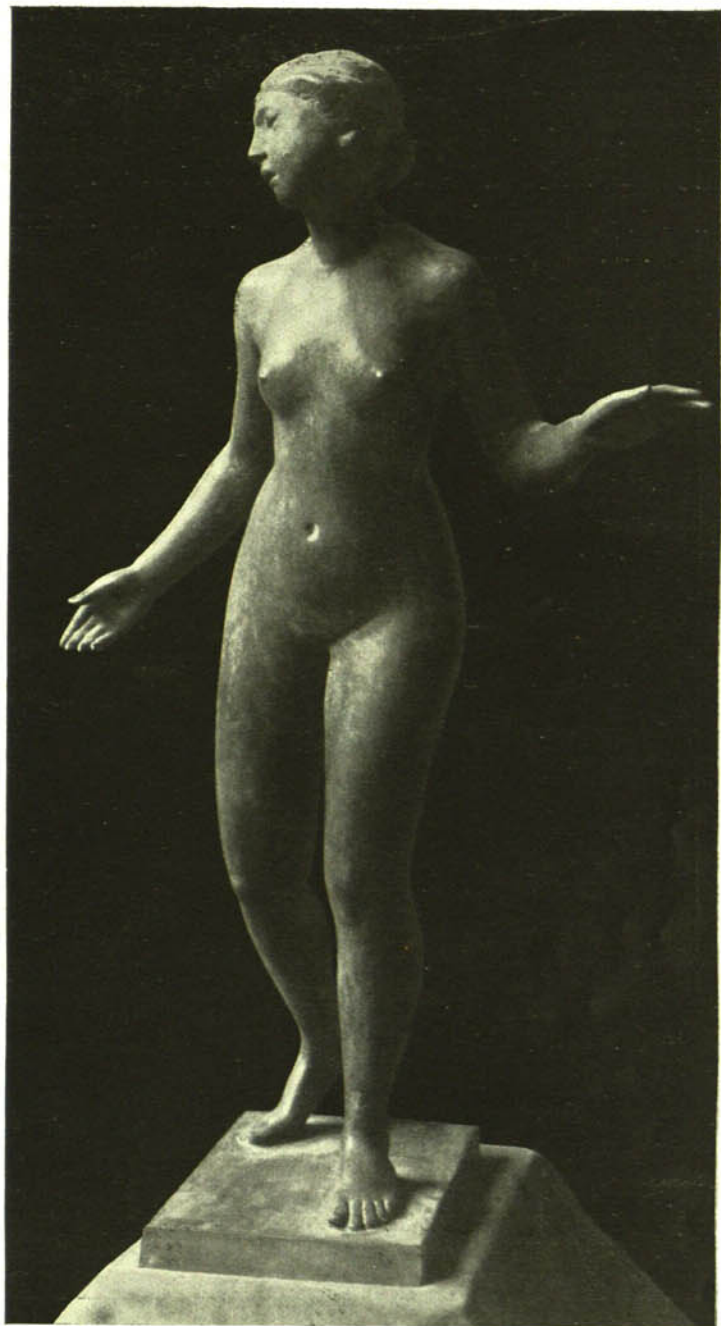
PER FREDERIC PUJULÀ

Monsieur Martin, la vostra panxa, que és tot un poema, sosté una èpica lluita amb els tres botons inferiors del vostre capot, —s'abriga sibaríticament dessota els plegs de vostra immensa faixa verda que desborda,— s'ofereix en amable repòs de vostres mans quadrades,—i subratlla oportunament la rialleta qui llisca perennement damunt vostres carnosos llabris com els vents alicis damunt el mar de les Antilles.

Més, si la vostra panxa és admirable, monsieur Martin, mirífica és vostra escudella de metall blanc, la que oferiu amb bàquic gestic per damunt les espatlles dels companys qui volten la perola, a l'amable carícia de la llosa del cuiner. L'altre dia vos observava en l'hostal del «Escut de França» aont durant dues setmanes hem fet els nostres àpats entorn de taules improvisades, damunt de les quals la família de l'hostaler deposava les empolles de la daurada cidra. De cada escudella nostra ne sortia la ració suficienta, els grams de carn reglamentaris; de la vostra, els aliments eren inextinguibles, i com per art de màgia, encantament o sortilegi, no sols extraguereu d'ella materies nutritives, més adhoc ampelles d'oli i de vinagre, potets de mostaça, llaunetes amb pebre i sal, tota una teoria de heteroclitis recipients e ingredients, qui en un obrir i tancar d'ulls ballà la sardana al damunt de la taula, entorn de vostra màgica escudella, al davant de l'optimisme de la vostra panxa. Os havieu arremangat la camisa com els prestidigitadors, i els vostres braços i les vostres mans operaven damunt de l'arsenal amb l'agilitat i precisió d'un alquimista. Diguèu-nos d'una vegada, ara que us confessem sincerament que no hem pas vist la trampa, si és efectivament en l'escudella i si no és en vostra panxa aont us aprovisioneu de coses tan suculentas i variades. Perquè sé bé que vos no remugueu,—car qui remuga, temps perd,—i no servo cap dupte de ço que vostra panxa no restitueix lo adquirit, jo he cregut sempre en les supernaturals virtuts de vostra escudella de metall blanc. I així vaig batejar-vos,—desconeixent l'entrelligat de l'acte administratiu de la vostra naixença— amb el nom provisional de «l'homme à la gamelle magique», que os ha quedat ferm com si fos de pila, i que vos acceptàreu amb una rialleta digna del Renaixement.

Quan jo vos vaig demanar que vos anomenaven en aquella vila que tots hem abandonat temporalment de grat, per a no deixar per sempre la pell sota les botes dels nets d'Atila,—me responguereu que us deieu com l'ós del Jardí de Plantes de París; *Martin*, al que els infants regalen amb els llonguets de llur barenar. I aleshores vaig comprendre que hi han noms predestinats a guardar relació sempre amb les finalitats digestives. Més, vos sou Monsieur Martin, i no Martin a seques, car en la vida civil éreu un ciutadà i ara sou un soldat de la República.

Monsieur Martin, vos i jo hem d'ésser molt bons amics; vos me plau, i jo us interesso. Avui jaïem en el mateix matelàs de la palla de blat qui fa l'encis i la riquesa de la Normandia; demà potser jauré sobre la terra mateixa abans de fernos-hi els darrers encàrregs. Avui trinquem amb aigua cristallina i cidra austera, encamellats en banys o ajupits damunt les pedres; demà potser festejaré la victòria en el cor de París devant de blanques estovalles, i trincaré amb els sucus d'aquella Xampanya cobejada pels barbres. Monsieur Martin, perquè vos i jo no hem d'ésser bons amics? Jo he entrat en el secret de la vostra existència i en el de vostres finalitats d'assimilació i us he admirat satisfent vostre amor propi; vos desvetlleu mon apetit avalorant amb la rialleta de satisfacció les menjades amb que la República ens nodreix. Jo he trovat vi saborós en la cava d'un pagès avar i l'he compartit amb vos; vos l'altre dia, amb el mateix somris de satisfacció de l'home qui desenterra una àmfora fenícia, m'ofereu una *cabeça* d'alls que anàreu a pouar en el fons de vostres incommensurables butxaques, i que aixecà bon xic el gust del bon bullit. Jo tinc tabac que ve de l'altra banda dels Pirineus i que vos plau perquè os aporta novetat i en ses columnes de fum i llegiu exòtiques rondalles; vos teniu una agilitat i destreça de mans qui m'és desconeguda en refer la palla de nostre jac i en fer-ne feixos quan canviem d'allotjament. Jo vos escric coses gentils pels vostres amos gentils qui passen la setmanada a vostra dòna; vos sabeu trobar en el prat les herbes ensiamables i amanibles; i vos teniu una mà immensa que fa bó d'estrenyer; i sobre tot teniu un optimisme en la rialleta que no apar sinó que hagueu sigut breçolat per les onades del Mediterrà. Ahir quan el diari va aportar-nos males noves, vos me fèreu l'ullet, me

FLORA, estàtua en bronze per Albert MARQUE

cridàreu apart i me diguèreu que sabieu un marxant del qual la mantega era saborosíssima. I dues hores més tard, quan la menjàvem estesa sobre les llesques que vos havíeu preparat, me diguèreu de sobte, com si la conversa no s'hagués interromput: «Cal no fer cas d'aquesta gent pessimista. Amb gaires com ells, encara perdriem». I vostra panxa va conmutar-se sostraguejada per la rialla.

Monsieur Martin, vos sou Bacus, rediviu. Quan a París, en el moll de Bercy vos tragíeu les botes dels licors del Mitjdia, sucus dels raimos arrodonits sota la blavor de nostre cel, us deü mancar tan sols una corona de pàmpols sobre el front per a que l'il·lusió siga certa de que el vell deu ha devingut ciutadà de la República.

En vostre braç musclós hi ha un nom tatuat; i com jo l'altre dia contemplava el dibuix mentres manipulàveu els coberts, vos vàreu riure i fent l'ullet murmuràveu: «Que s'en és de poca solta quan s'és jove...» Vos sou partidari de la plenitud; plenitud d'edat, plenitud d'optimisme, plenitud de panxa.

Vos rièu, més féu feina malgrat vostra rialleta, malgrat el vostre ventre. Heu passat quinze dies requisicionant caballs en despoblats, de masia en masia, lluitant amb ells, dormint sobre'ls rostolls de les terres abandonades, sota la pluja persistent... Vos rièu perquè teniu un sentiment intuitiu de la vida, i vos treballàveu ara i lluitaràveu quan arribi l'hora de lluitar, no per a defensar una patria—mot qui no's troba en vostre lèxic—més perquè pressentiu que volen aportar complicacions a la simplicitat de la vida tal com l'entenèu.

SARDANA DE NINS, bronze de jardí per Albert MARQUE

FOT. PROCÉDÉ DRUET, PARÍS

Jo m'enrecordaré de vostra rialla i m'enrecordaré de vostra panxa rabelesiana, encara que demà caiguèu per a sempre més... Més, no caurèu, al menys en el camp de batalla, car el major, qui sab el pes de la motxila i del fusell i de les cartutxeres i coneix la quantitat d'esforç muscular necessari per a recórrer els quaranta quilòmetres d'una etapa, vos ha declarat inapte a fer campanya. I jo trovo que el major no té raó. Si no podeu caminar i fer llargues marxes per a anar al front de l'enemic sobre la línia de foc, jo vos hi portaria en triomf, en cabalcada florida. Jo vos hi amenaria en el més ràpid i confortable vehicul. I vos, Monsieur Martin, quan haurieu passat la línia més avançada de les nostres trinxeres, vos desgranarieu una de les vostres rialles optimistes, i l'enemic seria desarmat. Car aquests selvatges qui tiren canonades sobre la Catedral de Malines, si bé poden comprendre moltes coses, son incapaços de comprendre una rialla.

Normandia, Agost, 1914

“REVISTA NOVA” A LA GUERRA

El nostre corresponsal a París, Mr. Pierre Reverdy, que estava exempt del servei militar i que és l'home més pacífic del món, s'ha allistat com a voluntari del exèrcit francès.

Per altre cantó, Mr. Bouveric Maxwell, el nostre intel·ligent corresponsal de Londres, no menys pacifista e inofensiu que l'amic Reverdy, no ha pogut per menys d'allistar-se al exèrcit anglès.

A tots dos desitjem força sort en llur gesta justiciera i als dos envièm nostra abraçada fraternal.

PAUL CÉZANNE

(Acabament) (1)

A vrai dire, s'il partageait les révoltes et s'associait aux rêves d'émancipation des jeunes gens que Pissarro lui fit connaître, il ne se sentait pas tout à fait pareil à eux. On déclarait volontiers autour de lui que la peinture allait seulement naître, que la science permettrait bientôt la création d'une méthode artistique infaillible, qu'il n'y avait rien hors de la vérité de fait, que l'effort ancien des hommes était entaché d'erreur mystique et que les temps conscients allaient venir. Cézanne sentait bien la sincérité de ses amis, il se rendait bien compte que l'artiste avait besoin de reprendre avec le dehors un contact profond et prolongé. Tout de même, quand les vers de Virgile ou de Sophocle remontaient à ses lèvres, quand il s'échappait brusquement du groupe enthousiaste où son silence faisait trou depuis un moment pour courir à la grande galerie du Louvre où il errait jusqu'à la nuit, il se disait qu'il y avait autre chose, que d'autres hommes, avant ceux-là, donnèrent à leur âme une forme sensible qui paraissait impénétrable.

Ce n'était pas impunément qu'il avait emporté avec Zola, dans leurs courses violentes, les poèmes de Hugo et de Musset. Il restait, comme son compagnon, imprégné de romantisme. Dans ses essais de cette époque, des centaures emportent des nymphes au fond des

(1) El començament d'aquest article va esser insertat en el n.º 22.

bois obscurs. Des muscles monstrueux bossèlent les épaules, des bras pendent, gonflés de sang, le drame s'écrit brutalement dans les creux pleins d'ombre et de saillies éclatantes, il suit Delacroix et Daumier jusqu'au bord de l'abîme où l'âme de Michel-Ange roule depuis quatre cents ans. Il cherche, il souffre. L'absolutisme positiviste de ses amis heurte les désirs qui le brûlent d'atteindre un absolu placé au-dessus et en dehors de leurs besoins provisoires. S'il reste avec eux, c'est qu'il les sait peintres, aimant leur art pour lui-même. C'est que Pissarro, le théoricien de la bande, a comme lui, avant de se lancer vers la conquête exclusive de la lumière, erré d'inquiétudes en inquiétudes, suivi Corot, suivi Millet. Courbet l'arrête longtemps. C'est lui qui doit le libérer de la littérature romantique, il ne l'oubliera pas plus qu'il n'oubliera Delacroix, Daumier, tous les bâtisseurs puissants de la matière et de la forme dont l'œuvre domine de plus en plus dans l'avenir le prétexte qui l'a fait naître.

Ce n'est que bien après l'âge où d'autres avaient fini leur tâche, Masaccio, Raphaël, Watteau, Mozart, qu'il commence vraiment la sienne, laissant derrière lui, à leur fonction nécessaire et libératrice, mais limitée, ceux qui lui ont montré le vrai chemin.

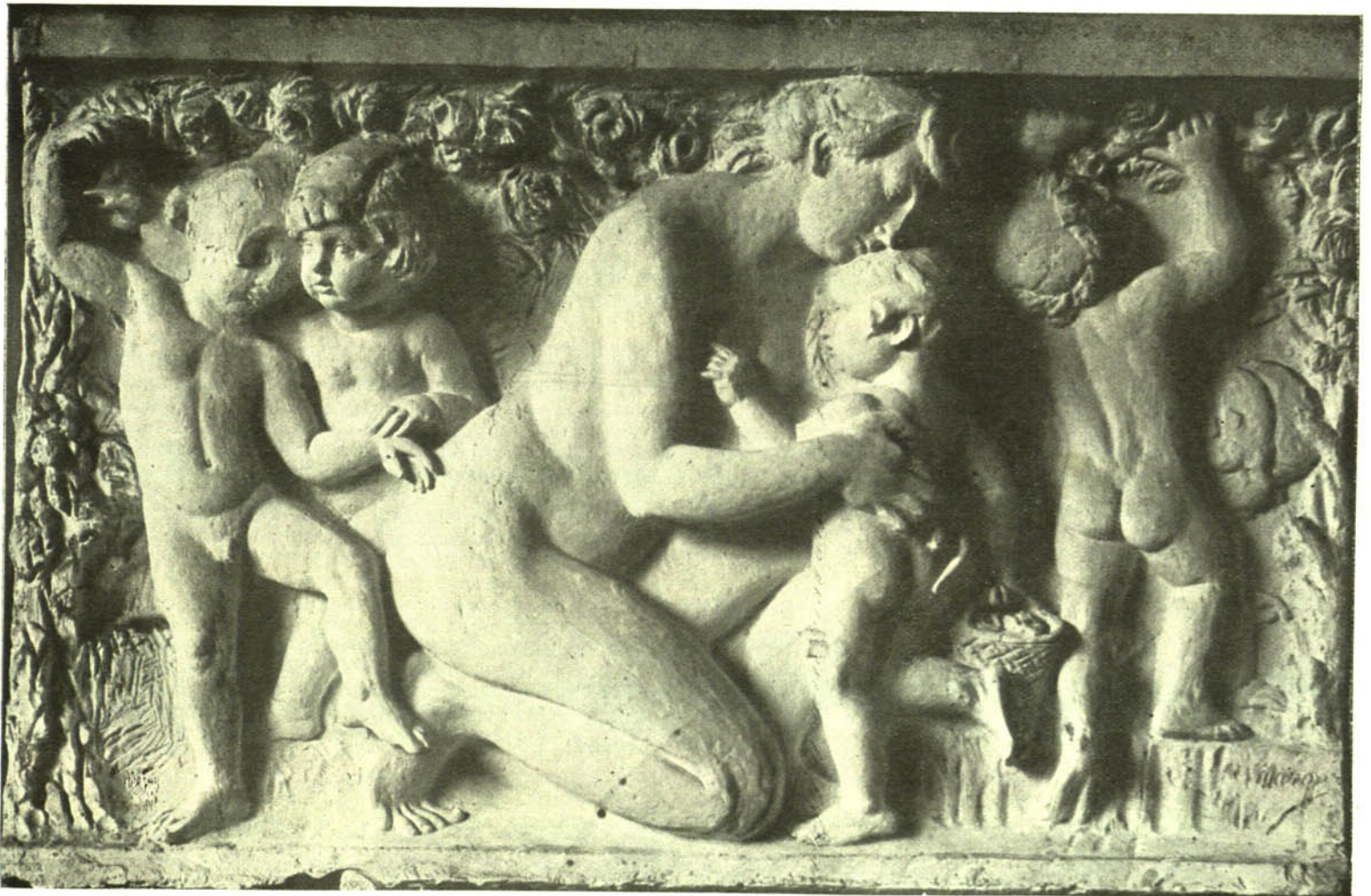
Il consentit donc, un peu passivement, et parce qu'il aimait la pureté de leur vision, et parce qu'il sentait la nécessité du passage, à se joindre, après avoir retrouvé Pissarro à Auvers-sur-Oise, au groupe des impressionnistes. On était en 73. Entre temps, la guerre, un mariage, un fils. En 70, quand les gendarmes le cherchaient à Aix, il était à l'Estaque où sa mère le cachait. Il ne manifestait aucun goût pour le métier des armes.

Refusé chaque année au Salon en compagnie de Pissarro, de Claude Monet, de Sisley, il fut celui d'entre eux, avec Renoir, qui apportait comme lui dans cette association de malfaiteurs des préoccupations de traditionnalisme et de composition dépassant l'impressionnisme et finissant même par combattre le principe fondamental qui lui donnait son nom, à exciter le plus de rires, d'injures, d'imbéciles plaisanteries.

En 79, il s'enfuit de Paris. L'œil nettoyé par l'impressionnisme de toutes traces de tons et de formes d'Ecole, le cerveau débarrassé

du fatras sentimental où le bas romantisme s'alimente, il voit s'ébaucher, sous le visage instable de la terre, un squelette imprécis que personne n'aperçoit. Mais il est blessé, sans courage, doutant de lui, des autres, torturé par l'analyse impitoyable à laquelle il soumet ses impressions, désolé de sentir qu'à mesure qu'il veut comprendre et comprendre un peu mieux, les hommes le comprennent moins, ne trouvant plus d'ailleurs dans la société de ses amis l'intime approbation des incertitudes qui tourmentent son esprit. Depuis un an déjà il renonce à envoyer ses tableaux, de plus en plus rares, aux expositions de peinture. Le terrible « à quoi bon ? » surgit à chaque minute, depuis qu'il connaît mieux la dureté de la route, qu'il s'est plongé plus avant dans l'immensité de Véronèse et de Rubens, qu'il a entrevu le faite de son rêve et calculé la longueur de l'effort qu'il en sépare. Peut-être même a-t-il, vers cette époque, une heure de lâcheté ? Il fait des morceaux de peinture, pâte épaisse et savoureuse, tache noire de l'œil sur l'excèsif éclat des chairs, étoffes rutilantes enlevées d'un coup où l'imitation de Vélasquez, à travers Manet peut-être, semble annoncer en lui la tentation de développer ses qualités de virtuose aux dépens de sa sincérité..... Il ne devait plus quitter la Provence que pour de brefs séjours à Paris. Il n'alla jamais en Italie, bien qu'il pût ainsi trouver à sa porte un témoignage dont il redoutait sans doute la puissance de fascination. Il fit de courts voyages en Belgique, en Hollande.

Maintenant, il n'a plus d'histoire. Ce n'est pas qu'il ait été heureux. Il a trop poursuivi dans le bruit du combat que le doute et le désir se livraient sans répit dans son être, il a trop poursuivi le but fuyant de ce désir pour connaître jamais la minute de repos à laquelle l'artiste aspire incessamment sans la saisir, — par bonheur pour la gloire du monde et sa marche obscure en avant. Mais comme il concentrait dans une idée fixe toutes les puissances de vie dont le hasard l'avait fait le dépositaire, les événements extérieurs ne pouvaient plus le toucher..... (Sa vie) entrait dans une ombre dont rien, malgré tous les récits et les divinations de ceux qui l'approchèrent ne pourra plus la tirer. Il n'a voulu qu'en faire une œuvre impitoyablement objective, où rien n'apparaîtrait des sentiments momentanés que ses rapports avec les hommes provoquaient dans son cœur.

LA PRIMAVERA, baix relleu per a esser executat en pedra; decoració exterior d'un edifici per Albert MARQUÉ

FOT. PROCÉDÉ DRUET, PARIS

Le malheureux dut subir les conversations de province si définitivement omniscientes, imbéciles et ricanesques..... Il dut tolérer l'impudeur des incompétences, éprouver cette souffrance aiguë qui traverse tout cœur d'artiste égaré parmi ceux qui ne le sont pas..... Il connut la torture des divagations courantes sur le «sujet», le «coloris», la «poésie», l'«expression». Il connut la nécessité douloureuse de forcer ses oreilles bourdonnantes à ne pas écouter, d'imposer le calme à son cœur bondissant, de mordre les mots furieux qui venaient à ses lèvres, et le farouche orgueil d'être le seul, lui, l'un des plus grands peintres de son temps, à ne pas donner un avis qu'on ne lui demandait pas. Il eut le sentiment désespéré de son impuissance radicale à remonter ces courants aveugles, à refaire l'éducation générale et spéciale de tous ceux qui l'entouraient. Si, par rage, il clamait sa foi, il surprit les demi-sourires, les chuchotements dans les coins, les haussements d'épaules ébauchés qui lui répondaient, l'entente spontanée et immédiate de tous contre lui dans la vanité quiète de la sottise qui s'ignore. Un seul refuge. L'intime sentiment de sa supériorité d'intelligence et d'âme, et la force de réaction qu'il y puisait à plein cœur.

Comment ceux qui venaient le voir de Paris après vingt ou trente ans de cet isolement sauvage, ne se fussent-ils pas trouvés en présence d'un vieillard bizarre, aux allures méfiantes et pourchassées, qui n'entr'ouvrait sa porte que pour la refermer aussitôt si le visage du visiteur ne lui plaisait pas du premier coup?..... Tout le monde se moquait de lui. Il voulait faire construire un atelier et donnait des indications?... l'architecte passait outre, et il n'osait pas protester... Son cocher prenait un chemin plutôt qu'un autre?... il ne disait rien..... Floué, berné, il laissait faire. Désarmé, il ne voyait autour de lui que des «maléiens». Il avait, pour l'adresse des autres à organiser leurs profits, une admiration ingénue, réelle et divine, qui dénotait la beauté de son cœur. Et sa candeur était l'indice d'un esprit tout entier tendu à se révéler à lui-même. Son art à part et sa personne intérieure, il se fût laissé prendre tout. Un mot revenait à tout instant dans ses propos: il ne voulait pas qu'on lui mît «le grappin dessus». Il ne montrait la toile en cours qu'à ceux qui avaient conquis sa confiance, il avait peur qu'on lui «chipât ses trucs». Il était pieux, mais il redoutait les Jésuites. Une susceptibilité tourmentante le tenait toujours en état de défense, même vis-à-vis de ceux qui avaient le droit de se croire ses amis. Il avait une pudeur physique telle qu'il ne souffrait pas qu'on l'aïdât à marcher, à se lever, à s'habiller. Personne, personne, jamais, ne lui mettrait le «grappin dessus». Il avait retiré vers le centre de son être tous les prolongements sensibles qui, depuis cinquante ans, erraient sur les aspects du monde pour emmagasiner en lui la religiosité et l'émotion. Dévoré d'inquiétude, il avait pourtant conscience d'être une grande force inemployée. Comment l'eût-on compris? Comment eût-on pu croire que cet homme à qui les hommes faisaient peur et qui se cachait des femmes eût assez de virilité pour féconder l'avenir?

II QUÍ'NS TORNARÀ LOVAINA!!...

PERQUÈ els seus soldats s'afusellaven mutuament creient afusellar belgues i francesos, un general alemany s'irrità i manà arrasar un dels més preciosos bocins del nostre planeta; ordenà que Lovaina deixés d'existir i la santa Lovaina, la que ajudà a fer l'Europa, l'Amèrica i l'Oceania, la que alletà l'Alemanya, la qui mai atacà i sempre obrí els braços, la que irradià ciència i amor, la sagrada Lovaina desaparegué.

Ningú ens la pot tornar. L'industriosa Germania no'ns consolarà pas d'aqueixa pèrdua edificant-nos cent Lovaines de cartró-pedra; ja no hi ha remei. En aqueixos moments en que la nobla Alemanya, congestionada per la seva població i la seva producció cada dia creixent se veu obligada a aixafar la França, a arrasar la Bèlgica i a arruïnar als demés països, desafiant a Deu i a sa Mare, en aqueixos moments de febrosa activitat les nostres lamentacions no ens retornaran pas la nostra aimada morta, els nostres clams no serviràn de res.

Emprò en el camí d'aqueix nou Barbarroja hi han altres Lovaines que podèm salvar unint la nostra a les protestes dels demés països neutrals; un crit més, per feble i modest que sigui, pot ésser l'indispensable per a que'l clam universal arribi als oïts kolossals d'aqueix poble alemany, el més gran dels pobles que tiren canonades.

REVISTA NOVA és massa insignificant per a portar la veu cantanta en aqueixa protesta, i per tal motiu, després de complir amb el seu deure, se retira per a demanar a les agrupacions intel·lectuals catalanes que sense més demora organitzin aquesta protesta i l'hi fassin passar les fronteres.

Cada nou ordre d'idees demana, per a ésser estudiat, que es torni a ésser infant, que s'hi prengui un interès apassionat, que s'estimi l'escorxa fins a que es tingui la bonhora d'arribar (a l'ànima).—J. W. GÖTTE

EL GENI FRANCÈS EN PINTURA

VI

EL ROMANTICISME. — INGRES

MÉS que'l color és important en l'obra d'aqueix genial pintor el seu dibuix. Les seves idees sobre'l dibuix eren de superioritat sobre'l colorit; no's cansava de repetir que «una obra ben dibuixada sempre està ben pintada». que «el dibuix és la probitat de l'art». El dibuix ha d'expressar essencialment, i el colorit únicament ajudar an aqueixa expressió: «Cal donar salut a la forma». «El dibuix és l'expressió, la forma, els plans, el modelat». «La línia és el dibuix, ho és tot». «Fins el fum s'ha d'expressar per medi de la línia». Tots aqueixos son preceptes dels carnets de Montauban.

El dibuix de l'Ingres se pot comparar al de l'Holbein el vell. Els dos són detallistes minuciosos i eloqüentíssims; els dos han arribat a la perfecció. això és, la llur obra de dibuixant no admet retocs ni supressions; les llurs abstencions són parlantes; l'expressió en llurs retrats és tan viva i justa en els jocs fisionòmics com en el plegat dels ropatges i en la representació dels utensilis; abbdós artistes necessiten fatalment d'aqueixa correcció estrema que'ls fa usar det tirallínes per al dibuix de certs detalls, aqueixa correcció que ha fel dir malèvolament al rival de l'Ingres, en Delacroix, que l'art ingresc era art de xino; en l'art d'Holbein com en el de l'Ingres aqueixa correcció i aqueixa minuciositat no degeneren en nimietat, no perjudiquen en lo més mínim la grandiositat sintètica de l'obra.

Aqueix paral·lel entre l'artista suís i el de Montauban se podria allargar molt més, emprò a la fi hauríem d'aturar-nos per a regoneixar a l'artista francès una superior espiritualitat lo mateix en el color que en el dibuix. Posant apart els quadres d'història i religiosos, en que l'Holbein hi està en manifesta inferioritat, i parangonant els meravellosos retrats d'aquests dos grans artistes, remarcarem en els del suís una certa fredor i de vegades una duresa delatora d'un esforç i atenció pel ofici, pel model que posa, potser massa grans i també un prurit de la copia exacta, peculiaritats que en el francès se converteixen en altres d'ordre oposat. Les abstencions holbeiniques són uniformement usades al exaltament de lo materialment predominant, per causa del bon gust innat, emprò no van més enllà, no's diversifiquen, com en l'obra ingresca, al etzar de l'emoció, accentuant-les fins a una solemne aridesa en les *Banyistes*, en el prodigiós *Mr. Bertin*, en la lluminosa *Mlle. Rivière*, en el *Mr. Rivière*, en el *L'apoteosi de Homer*; o equilibrant aquesta abstenció en *La Deu*, en l'*Autorretrat* del museu Condé o en l'estupenda *Mme. Devaucay* del mateix museu; o alternant la simplicitat de la figura amb el minuciós detall de les vestidures en la *Mme. Rivière* i en l'*Odalisca* gran; o bé accentuant intencionadament els detalls, com per exemple en la esquisida *Mme. de Senones* del museu de Nantes i en la petita *Odalisca* que fa un any o dos el Louvre adquirí.

¿Què té, ademés, una sola figura aïllada, un retrat de l'Ingres per sobre d'un altre qualsevol de l'Holbein que la seva silueta s'engrandeix fins a lo sublim, s'arrodoneix i s'enclou d'una tan perfecta manera que aquells retrats semblen tenir fonaments i cobricels eterns i un àngel de la guarda a cada costat? Un gran dò de la composició té també alguna vegada l'Holbein: els seus dos *Desconegut* i el *Jordi Gisze* del Reial Museu de Berlin, i la *Desconeguda* del museu de Viena, i l'altre *Desconegut* de la Galeria d'Art de Viena, i el *Duc de Norfolk* de Windsor, i la *Agna de Clèves* del Louvre, i la *Jane Seymour* de Viena, i el *Fauconer d'Enric VIII* de La Haya, i el *Desconegut* del Prado i els dibuixos de Windsor, i les meravelloses miniatures escampades ací i allí són obres totes plenes de vida i d'observació, però.... no posém els retrats dels dos artistes de costat perquè l'Holbein sofrirà exageradament de l'estat de gràcia que permeté a l'Ingres treballar sense esforç i poder prescindir d'aquella traba de la observació. Al costat de les de l'Ingres, les teles del pintor de Basilea ens semblaran mal amoblades o desolades i les figures devindràn encarntrades com les dels menestrals a càl fotògraf. Llevat del *Desconegut* de Berlin, la *Jane Seymour*, el dos retrats del Louvre ja citats l'*Agna de Clèves*, el *Fauconer* i el *Melanchthon* d'Hannover, poques pintures més d'aqueix mestre podran resistir la comparació amb la majoria dels retrats tan esperituals de l'Ingres. I això que diem de les pintures podria repetir-se dels dibuixos d'aquests dos colossos.

L'un és francès i l'altre no ho és; aquí sembla residir el secret de la superioritat esperitual ingresca. El dibuix previ dels quadres representant *La família den Tomás More* o el de *Els Embaixadors*, són prodigiosos, emprò, si us plau, passèu seguidament a la contemplació del dibuix representant *La Família Starnati* de la col. Bonnat, o la *Senyora jova* del Louvre, per exemple, i vos semblarà haver tornat de mort a vida. Rares vegades s'haurà reunit una esperitualitat tan excelsa a una tan gran solidesa. Repassém els dibuixos den Leonardo, den Raffael, den Dürer, den Clouet, den Bonsignori, den

Mantegna, del Pisanello del Parmesà..... de tots el grans artistes que dibuixaren concisa i robustament alhora i diguem sincerament si cap d'ells ha superat a l'Ingres d'aquestos subtils dibuixos, si molts de aquestos grans artistes no han fallit més sovint que'l pintor de *La Deu*, si gaires vegades, superiors tal volta an ell, han reunit aqueixes qualitats de solidesa i expressió vital i anímica en tan perfecte equilibri e intensitat igual.

Es cert que l'obra d'aquest magne pintor no representa un moment revolucionari de la pintura francesa; és cert que l'obra ingresa és obra de didactisme clàssic, sense ensenyances noves; emprò ell té

el seu lloc en el desenrotll de les Belles Arts franceses perquè representa el traspàs del pseudo Classicisme al Romanticisme: ell agafa l'orientació pedagògica den David, vingut providencialment en un moment de malgastament de les energies que la pintura francesa sentia — més que sabia — en son sí, i extraient-ne tota pedanteria i formulisme, la mostra nua i pantejanta a les futures generacions deslliurades. La desorientació del pletòric segle XVIII ja no és un perill; ni el despotisme necessari den David és ja una traba. L'art pot començar a caminar i desenrotllar-se vers la comprensió estètica que'l didactisme tradicional dels mestres francesos insinua cada dia més clarament, vers aqueixa comprensió

que ha substituir més o menys dejorn a la vaga *Inspiració*, o, en altres termes, conduir an aqueixa *Inspiració*, sempre més intensa, als nombrosos artistes vacilants, tímids o poltrons d'esperit que, amb verdadera intuïció i talent, poden ésser inconscientment arrogegats vers una activitat estranya o vers l'esterilitat.

Aqueix treball de conquesta de les intel·ligències, Ingres el porta a cap sense moures de la tradició francesa d'optimisme i claror que un moment en David enfosquí i, molt remarcablement, de la gran tradició universal del geni. Dintre la tradició francesa no és l'Ingres una figura notoria i petardanta, com per exemple per la seva agressivitat vital ho foren Delacroix, Monet, Courbet, David, Van Gogh, Puvis, etc., però és notoria figura per la seva grandesa immutable i persuasiva.

Al ull malalt la llum li és odiosa.

SANT AGUSTÍ

Impremta EMILI GABAÑACH, Stat. en Cta.
Diputació, núm 308 - BARCELONA

Automòvils BENZ

Autos - Camions - Omnibus
Motors Marins i Aviació

Aragó, 282 : Telèfon 3579

" BARCELONA "

FAIANES CATALA
SANTIAGO SEGURA SC
GRANVIA 615

BARCELONA

FERRAN 7
TELÈFON 230

CICLOS
SANROMÀ

BALMES 62

Barcelona

Teléfono 1445.

*¿Volen tenir sempre
els mobles llustrosos?*
Comprin

L'AUTOLAK

producte a base de cera
PREUS

1'00, 2'50 y 4'50 pbs

DE VENDA
PORTAFERRIÇA 17

FARRÉ y ASENSIO

MARE ALLETANT, grupu executat en bronz, per Albert MARQUE

FOT. PROCÉDÉ DRUET, PARIS